

Unghästbedömningar

Den svenska aveln har gått stadigt framåt, numera hävdar sig de svenska hästarna mycket väl på de internationella tävlingsbanorna. Många anser att de svenska unghästbedömningarna spelar en stor roll i dessa framgångar. Genom bedömningar av unga hästar kan man ta vara på talangerna och på så sätt få in de mest lämpliga individerna i sporten och aveln.

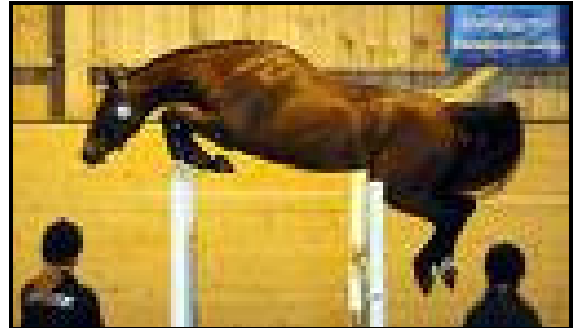
Vid utbildningen av domare till unghästbedömningar lägger man stor vikt vid, inte bara kunskap och erfarenhet, utan också etik, moral, personlighet och förutsättningarna att utveckla svensk avel och sport. Allt detta för att talangerna skall tas tillvara på och den svenska aveln skall gå framåt.

För att Sverige skall kunna vara med och konkurrera på den högsta nivå inom sporten måste ett effektivt avelsprogram bedrivas där unghästbedömningar har en stor betydelse.

Det är ingen slump att den svenska hästen har blivit bättre. 1973 infördes ett särskilt system att testa unghästar, så kallade kvalitetsbedömningar och från slutet av 70-talet infördes ett hårt urval av avelshingstar via ett bruksprov.

Eftersom det tar många år innan hästarnas tävlingsprestationer kan mätas är det mycket intressant att redan vid tidig ålder kunna se hästarnas möjligheter till senare prestationer.

Utöver endagarstester, som treårstest och kvalitetsbedömningar, finns också särskilda bruksprov. Där testas man hingstar som ska godkännas för avel. I provet, som pågår drygt en vecka, testas hingstar i åldern tre till fem år gamla med avseende på hälsa, exteriör, hopp- och

dressyrförmåga. Bruksproven är en mycket viktig del i avelsarbetet då det är viktigt att rätt individer godkänns. Detta eftersom hingstarna får många avkommor och därmed en betydligt större genomslagskraft i aveln jämfört med stona.

Treårs test

Treårstesten kan ses som det första utbildningsmålet för den unga hästen. Bedömningarna arrangeras på våren och man bedömer hästens exteriör, gångarter och hoppförmåga. Talangfulla hästar belönas med diplom efter att de avlagt ett godkänt ridprov. Förutom ett utbildningsmål för de unga hästarna skall treårstestet ses som ett urvalsinstrument för ston till avel samt som en talangjakt på nya sporthästar.

Kvalitetsbedömning

På hösten arrangeras kvalitetsbedömningar för fyraåriga hästar. Hästen visas och bedöms veterinärt, exteriört, i gångarter och i hoppning. Även egenskaper som ridbarhet och temperament bedöms. Kvalitetsbedömningen ska ses som en kontrollpunkt och ett utbildningsmål för den unga hästen. Det är också ett ypperligt tillfälle att få goda råd om hästens fortsatta utbildning och träning av kunniga veterinärer och domare.

Rådgivande bedömning/Bruksprov

På senhösten arrangeras rådgivande bedömning för unga hingstar. Den rådgivande bedömningen innebär att hingstägaren får råd angående sin hingst kvalitét. Förutom exteriöra egenskaper och talang vägs också hingstens härstamning in i bedömningen.

I februari varje år avgörs bruksprovet som är en avelsvärdering för hingstar. Vid bruksprovet deltar hingstar i åldern 3-5 år samt äldre hingstar med prestationer från tävlingsbanorna eller från utländska bruksprov.

Utbildning av domare

ASVH arrangerar utbildningar för domare. Utbildningen sker i fyra steg och för att få påbörja utbildningen krävs meriter och referenser. Men börjar som praktikant och går vidare till aspirant innan man blir godkänd som B- och A-domare. För att bli godkänd som B-domare krävs deltagande i ett antal kurser, att man genomfört bedömning av minst 200 hästar som aspirant, sedan gått vid sidan om med minst fem olika domare samt godkända examinationer i teoretiska och praktiska moment. För A-domare är kraven höga på deltagande vid kurser och träffar, att man uppträder på ett korrekt sätt etiskt och moraliskt samt att man har förutsättningarna för att i framtiden kunna utveckla svensk avel och sport. Personen i fråga måste dessutom kunna bli aktuell som domare i avelsvärderingsnämnden (AVN), riksfinaler samt vid utländska uppdrag.

Bedömningarnas betydelse för den svenska aveln och för den enskilda individen

Kan man redan vid unghästbedömning -
+också veta vilka hästar som kommer att bli de bästa tävlingsindividerna?

1992 gjordes Ohlsson och Philipsson en studie där sambandet mellan hästarnas resultat vid kvalitetsbedömning och senare resultat på tävlingsbanorna analyserades.

Man använde sig av kvalitetsbedömda hästar mellan åren 1973 och 1986 och deras tävlingsresultat till och med 1991. I studien ingick 1658 hästar. Resultaten visade att hästar som fått höga poäng på kvalitetsbedömning hade goda möjligheter att bli framgångsrika tävlingshästar.

Den viktigaste delen i avelsarbetet är bruksprovet där hingstar testas för att bli godkända. Det är viktigt att bruksprovet har ett starkt samband med tävlingsprestationen eftersom avelsmålet för svenska ridhästar är att få fram bra sporthästar. I en uppföljning av de hingstar som genomgått provet visade det sig att hingstar med bra bruksprovsresultat också blev framgångsrika på tävlingsbanorna. Sambandet mellan ett väl genomfört bruksprov och framtida goda tävlingsresultat innebär att man redan vid bruksprovet med relativt god sannolikhet kan förutsäga om hingsten kommer att bli värdefull i avel.

Alla hoppas vi på en fortsatt framgång för den svenska aveln och då är det väldigt viktigt att de unga talangerna tas tillvara på. Rätt hästar måste gå till aveln och sporten för att vi även i framtiden skall känna stolthet och väcka uppmärksamhet när de svenska hästarna är överst på prispallen.

Hanna Forsberg